

A horvát-tótországi végvidék kincstári erdőgazdaságának korszerű átalakítása.

Irta **Divald Adolf.**

(Folyt. és vége.)

XIV.

Az eddig tervezett és az általam ajánlott nagyeladások összehasonlítása.

Miután az eddig közlöttékben a mostani horvát tótvégvidék kincstári erdőségeinek jövő kezelésére és a nagyeladások eddigi tervezeteire vonatkozó véleményemet kifejtettem, hátra van még azon kérdés eldöntése, vajon azon beruházások költségösszegei, melyek földözését Ő Felsége egyes erdőrészek fakészletfőlöslégének eladásából elrendelni kegyeskedett, nem lesznek-e az általam ajánlott eljárás mellett biztosabban és sokkal előnyösebben beszerezhetők, mintha az eddigi illető tervezetek fogadtatnak el.

Nem tekintve itt a versenytárgyalásnak már alávetett területeket a bródi és péterváradi ezredékben, melyek mint erdőterületek jövőben nem fognak már szerepelni; mert azokra nézve a művelési ág végleges megváltoztatása vétetett célba: a főntebbi kérdésre föltétlen igennel vélek felelhetni, s ez állításomat következőkép indokolom.

Beruházásokra, a brodi és péterváradi ezred illető területeit nem számítva, az ottocsáni és ogulini ezredben még 7,717.429 szabályöl lett volna 30 év alatt eladandó; esik ebből egy évre 257.248 öl.

A kincstár birtokában az erdőkihasítás befejezése után a mostani erdőterület fele fog maradni; mert aligha nem egyszerűbb és így célszerűbb is leend, a kincstár vagy a községek felerészén álló fakészlet metaláni többértékét megfelelő

fatömegekkel vagy pénzösszegekkel mint további térosztások útján kiegyenlíteni.

És miután e föltevés mellett a kincstári rész, a bródi és péterváradai ezredek illető területeinek leszámítása után 411.089 holdra fog terjedni, s ez erdőség kerekszámában legalább is 308.300 szabályöl évi termést fog szolgáltatni; kitűnik, hogy e tömeg, mely javaslatom elfogadása esetében évenként a nagykereskedésnek rendelkezésére állana, a föntebbit legalább is 51.000 öllel mulná felül.

Ehez járul, hogy a tartós termésnek az egész térre való felosztása mellett egyes rakhelyek és egyes világkereskedelmi piaczkok nem fognak tulterheltetni, hanem hogy ellenkezőleg azok mindenike aránylag fog áruval elláttatni, s így igénybe vétetni és kihasználtatni.

Aránylag az egész térre felosztott használat mellett továbbá a hazai egész munkaerő lenne igénybe vehető, a mi az előállítást és szállítást is olcsóbbá tenné, a népességnek pedig a gazdaság egyidejűleg ajánlott tartamossága mellett mindenkorra tisztességes keresetet s így tartós jólétet is biztosítana.

Azontul a nagykereskedők a kiskereskedés teljes beállítása folytán igen alkalmatlan versenytársaktól szabadulnának meg, és végül nem oly óriási tőkékre van szükség, hogy egyes üzemtestek termése megvehető és kihasználható legyen, mint a minőket az eddigi tervezet végrehajtása kívánna meg; mindezeknél fogva pedig joggal lehetne sokkal élénkebb keresetre, fokozott versenyre és így jóval előnyösebb ajánlatokra is számítani, mint a minők az eddig tervezett belterjes használat mellett elérhetőek lennének, melylyel még azon hátrány is össze lenne kötve, hogy a nagyvevők figyelmüket és erejüket egyidejűleg számosabb kiviteli irányban szétforgácsolni lennének kénytelenek.

A dolog ily állása mellett az összes üzemtestek tartós terméseire vonatkozó és kellőleg biztosított szerződések több

biztosítékot is nyújtanának, mint az eddigi tervezet szerint berterjesen kihasználható területek nyújthatnának, hogy a szándékba vett beruházásokhoz szükséges tőkét előnyös föltételek mellett lehessen beszerezni.

Végül e beruházások, ha javaslatom elfogadtatik, a kincstári fakereskedésre nézve tartós értékkel birandnak; miglen azok a nagyeladások eddigi tervezete mellett 20—30 év mulva a kincstárnak mint erdőbirtokosnak már mit sem használhatnának, és általában is jövedelmezőségük alapjának legnagyobb részétől elesvén, jelentőségüket is nagyrészen elveszitenék.

XV.

A Wiesenburg czéggel kötött szerződés foganatosítása.

A Wiesenburg czég által ez erdőkben eszközölt használat az illető szerződés szellemének nem felel meg egészen; mert nem iparkodnak a 15 évre szóló szerződés tárgyát képező, körülbelül 30.000 hold erdőt szabályos szállalás útján akként használni, hogy e területből mindenekelőtt a már legérettebb törzseket vágják ki, s így az állabok további elértéktelenítését megakadályozzák. Sőt ellenkezőleg; mert a térnek általuk eddig használt részéből a jól használható műszer- és épületi fát majdnem egészen kivették és csak annyit hagytak vissza, a mennyi a bőven találtató utónövedék oltalmául épen szükséges.

Ily módon a Wiesenburg czég ugyan segített magán, miután használatát ennél fogva csak a főnálló főutakhoz és saját fűrészeihez legközelebbi állabokra kellett kiterjesztenie; a kincstár ellenben e mellett kétfélekép is károsodik. Először is nem leendő alkalmá e tér máris tulélt fáit még idejekorán, mielőtt ugyanis értéküket egészen elveszitenék, előnyösen eladni. Másodszor pedig e szerződés letelte után a kincstár kénytelen leendő utakat egészen kihasznált területeken keresztül távolabb fekvő állabokhoz vezetni; minél fogva ezek fájára az ajánlat szintén

csekélyebb leend, mintha a szállalás ismét a piaczkhoz legközelebbi helyeken kezdődött volna.

Ez annyival sajnosabb, miután a Wiesenburg czéggel kötött szerződés különben is tartalmaz elég olyat, a mi a kincstár érdekeinek megfelelni nem alkalmas. Ezeket megvitatni különben csak akkor lehetend időszerű, ha majd a nevezett czég e szerződés idejének meghosszabbításáért fog folyamodni, a mi nézetem szerint el nem maradhat.

Ez alkalommal kellene nemcsak a kihasználható terület határait az üzemestek okszerű megalkotásának követelményeihez képest kiigazítani, de a szerződés egyéb fogyatkozásait is gyökeresen orvosolni.

XVI.

A személyzet.

Nem lehet szándékom e helyen egyes tisztviselők személyéről értekezni és csak annyit említek, hogy a midőn az illető állomások betöltésére vonatkozó javaslatomat készítém, mint mindenütt, úgy itt is azon elvből indultam ki, hogy az erdőgazdaságra nézve a beruházások legfontosbjait az erdőtisztek tehetségei, ismereteik, önfeladó szorgalmuk és feddhetlen becsületességük képezik; hogy ezek nélkül milliókat lehet haszontalanul elfecsérelni; miglen ily tulajdonságok segítségével mellett aránylag csekély összegekkel is csudálatra méltó eredményeket érhetni el.

Z á r s z ó.

Az eddig mondottak legfontosabbjait egész röviden összeszefoglalva, a következőkre lenne szükség, hogy a horvát-slavon végvidék erdőgazdasága a kincstárra és a közjóra nézve egyaránt üdvös eredményeket mutathasson fel.

1. A szolgalmfa kiszolgáltatását és a faeladást az erdőkihasításig a vágások eddigi sorrendjében kellene eszközölni s

e mellett az eladás tárgyát képezhető fatömeg $\frac{1}{10}$ -ed részét kiskereskedés, $\frac{9}{10}$ -ed részét pedig nyilvános versenytárgyalás alapján nagykereskedés útján értékesíteni.

2. Az erdőkihasításhoz szükséges adatok összeállítását s ennek alapján magát az erdőkihasítást is az arra alkalmas és rendelkezésre álló munkaerő összpontosítása által lehetőleg kell siettetni.

3. A kihasítás után a kincstár birtokában maradó erdőkre nézve okszerű gazdasági terveket kell készíteni, s azok így megállapítandó tartós évi termését nagykereskedés útján értékesíteni.

4. Kívánatos, hogy a végvidéken építendő vasutak és csatornák költségei ne szünetelő használat és kevés pontra szorító tömeges feladások útján, hanem szigorúan a tartamosság elvére alapított gazdaság mellett, az összes üzemosztályok évi terméseiért befolyó összegek megfelelő részletéből fődöztessenek.

Ez utóbbi eljárás mellett ugyanis :

a) évenként nagyobb használati tömeg mellett is előnyösebb ajánlatokat remélhetünk ;

b) a lakosságnak tartamos keresetet és állandó jólétet biztosíthatunk ;

c) a kincstár számára gazdagságban mindig gyarapodó jövedelemforrásokat nyitunk ;

d) nem kell attól tartanunk, hogy a tervezett beruházások jelentőségüket úgy a kincstárra nézve, valamint általában véve is rövid idő alatt elveszítsék, s ennekfolytán jövedelmezők lenni megszűnjenek.

Ezen és egyéb már elmondott okoknál fogva a szóban forgó erdők a nagyeladások ismételve ajánlott módja mellett, netalán fölveendő kölcsönök esetére is sokkal nagyobb biztosítékot nyújtanak, mint az e részt eddig tervezett eljárás alapján ; a miből talán következtetni is szabad, hogy az erdőhasználat általam ajánlott módja esetére a szükséges tőkék könnyebben és olcsóbban lesznek beszerezhetők.